

ДЕКОЛИ душа прагне свята. Можуть пораяти: як кортить. То створи сам собі маленьке чудо-свято. Це ж можливо. Але набагато краще, коли таке свято хоч на хвилюк сяине торжеством, не навмисно твореним, а несподівано, і стане винагородою за твої буденні старання.

Свого часу торкнулася мого серця і незабутньо полишилася така, здавалося б, прозаїчна мить, коли мати із зачаяною вогнистістю в очах по-великодньому позвала до столу, на якому ледь помітно парували свіжоспечені буханці житняка:

— Сідай-но, господарю, та скуштуй хліба свого.

Зізнаюся, тоді одразу до тям не взяв, що то значить згорьованій удові дочекатися, коли син після напівголодного дитинства неокріпим ще хлопчиком заробить на тракторі в колгоспі хліб, а їй, ненці, випаде невимовна вітха спекти нарешті його. Вона так цього чекала. Он він, щойно знятий з черіння, смагляво-золотистий записався посеред столу.

Ненька непомітно втерла сльозу, як я смакував щедро врізаного широкою скибкою справді свого, вперше в житті заробленого під гуркіт дизеля в холод і спеку, у пиляву та дощ хліба Солодкого, дорогого. Не такого, як раніше клала мати на стіл. Бо то був з с'як-так провіяного на вітрі жита, глейкуватий, надто темний. А цей, уже мій, світлий, пружкий, висхідний і з рівенькою засмагою шкуринки, що аж пахтить кислувато.

Звісно, механізаторам, яких в той час гідно пошанувували, видавали якнайкраще збіжжя — відвіяне, відкаліброване, сухе. Та ще й буханці оці не просто з борошна разового помолу, а з архованого, що його так уміло робив у своєму вітряку доброї слави мірошник Талимон Микитович з Красносілля. З такої світленької муки господарям вдавалося навіть пиріжки пекти, починаючи їх підпряглими в печі цукровими буряками.

Та перш, аніж поставити оті розкішні буханці на стіл, мала вдова невеличку розраду-свято. Гарна несподіванка завітала на її обійстя у той день, коли трактористи аван зерном одержували і пополудні у двір пригуркотів колісний тракторець з причепом доверху вкладених мішків. Син стишив двигуна і дружно з двома товаришами почали зносити той скарб. Мати вищла з хати і почала квапити:

— Ось сюди, у синці, наше скидайте та їдьте зі своїм мерщій, бо он хмариться, то збіжжя намокне.

Механізатори спочатку не второпали, чого тітка Тетяна хоче, чого підганяє.

— Ви не гоніть нас з двору, а чвертку шукайте, — гукнув котрийсь.

— А ви не теревеньте, бо вдома дістанете, коли дощ уперіщить та хліб навквасить.

Синові друзі без поспіху акуратно робили своє діло, а тітка, побачивши, що уже і чужі мішки зносять, і не вгавала:

— То що, вирішили не ризикувати, у нас зерно своє залишаєте?

— Та ваш це хліб, всенький ваш, Петро заробив, — врешті поважливо, неквапом пояснив старший з механізаторів, напарник сина по трактору. — Буде з чого петлювати

чину, добрячий кусень сала та цибулину. Але мірошник не з кожним і не завжди всядеться чаркувати. Не для того вітряк, і діло в нього пильне. Але черги не було, пора пізня, та й дядька Семена Талимон Микитович он як поважав, бо цей теж хазяйської сім'ї, чоловік толковий.

Микитович в чужу торбу не звик заглядати. Не годиться мірошнику. Ото й принесла йому жінка вечерю — чималу поливану череп'яну миску з варениками пузатими од капуста, картоплі та шварок, а ще -- пухкі пироги з квасолею, замашені товченим часником в ріпаковій олії. На додачу й пляшка з'явилася.

Спочивав вітряк, розкинувши хрестом крила,

З циклу «Одберезькі оповідки»

Смак свого хліба

та архувати, на коровай вистачить та прикупите парубку дещо, бо пшеничка на базарі он як у ціні.

Ледь повірила тітка, що з таким великим хлібом судилося їй хазяйнувати, то й святковістю заграли карі очі, поставила хлопцям і півлітровку, і смаженя з шварок та яєць.

А було ще й свято, коли до вітряка везли збіжжя. Дядько Семен вдоволено покрекував, відбираючи жито і пшеницю, аби одразу, оскільки йшлося до Різдва, братиха мала вдосталь борошна білого на пироги та на хліб архованого.

Вітряк дядька Талимона — він і зараз ще висоціє на краю Красносілля — вибудуванний наче б у видолинку. Але чотирма своїми лапатими крилами вимахував навіть, здавалося, у зовсім безвітряну погоду. Таки вилловлював порухи свіжаку, що снували між пагорбами над лужечком.

Рипіла товста линва, задираючи доверху, до заплених грибів, скринь, решіт, мішки збіжжя. Неквапом ручаївся борошно, а літній мірошник то прискіпливо на долоні розгортав зерно, то брав у жменю і придивлявся до млива.

— Гарне зерно, то й мука буде доброго гатунку, — запевняв.

Здавалося б, то не робота, то святковість саме те молоття у вітряку. Легенький повист крил знавору, впевнене стукотіння трубів і білявий охмарок пиляви над жолобками. Як скінчили, то, за традицією, вечеряли. Виніяли пляш-

вмовкла мудра древня дерев'яна машинерія, а ми прямо на мішках вечеряли Біляви од борошна, втішені зробленим, упокореним спокоєм і приязню. І, здавалося, пани над панами, коло хліба ходимо, хліб маємо чудовий, вечерю гарну собі споживаємо. Жити-радіти отак собі...

Од вітряка з дядьком їхали десь опівночі. Яскравий ліхтар повного місяця уроче осявав сніги і, здавалося, сіявся тремкою радістю в наші душі. Тепло струменилося од мішків свіжого борошна. Повноправної зими, передріздвяної пори на засніженій дорозі нас поле обвівало хлібним духом, як ласкою і вдякою ратаям.

Отож з того вітрякового млива, з материних ласкавих рук буханці мені постали не просто надідком. Бо, мабуть, до чужого хліба й душа чужа, отака собі споживацька. А свій хліб рожденний в муках і трудах своїх. Чорні чи руді, біляві чи сірі ріллі сплодили його за твоєї участі та помочі.

Колір землі заколошеної ниви для хліботворця один — золотисто-райдужний від барви радісних почувань, вдоволеності за вирощене, здійсняте навстріч сонцю в ім'я торжества життя.

Із запахом хліба, із силою парості зернини що може зрівнятися? А смак, смак свого рідного тобі хліба, очевидно, спізнається як щасливий дарунок долі, як істинне свято.

Петро ГУМЕНЮК.
смет. Гоща.